

Melek yatırımcılığın şifreleri

Beş yıl sonra Türkiye’de 600 melek yatırımcının toplamda 400 milyon TL yatırım yapması ve bu sistemde kurulan 2 bin şirketin 50 bin kişiye istihdam yaratması bekleniyor. Girişimcilik eko sisteminin sacayaklarından biri olan melek yatırımcılık kavramıyla ilgili merak edilenleri İletişim Stratejileri Ve Girişimcilik Uzmanı Remzi Durmuş anlattı.

Hasan Aslanoba, Ümit Boyner, Ali Sabancı, Hüsnü Özyeğin, Sina Afra, Fatih İşbecer... Farklı sektörlerde farklı işler yapan bu iş insanlarının ortak noktası hepsinin birer melek yatırımcı olması. Yeni yeni gelişen melek yatırımcılık kavramı son dönemde iş dünyasının da markajına girse de hala rakamlar istenilen seviyede değil. Türkiye’de melek yatırımcılık konusunda uzman isimlerden biri olan İletişim Stratejileri Ve Girişimcilik Uzmanı Remzi Durmuş’a göre melek yatırımcılık tam olarak anlaşılması değil.

Durmuş, melek yatırımcılığın doğru bir şekilde anlaşılması ile birlikte daha fazla yatırımcının bu sistemin içerisine gireceğini ve yatırımlar yapacağını söylüyor. Örneğin melek yatırımcılık lisansı alanlar önemli vergi avantajlarından faydalanabiliyor. Türkiye’de girişimcilik eko sisteminin büyümesinde önemli rol oynaması beklenen melek yatırımcılıkla ilgili merak edilenleri ve yeni yatırım trendlerini Remzi Durmuş’a sorduk.

Türkiye’de melek yatırımcılık kavramı yeni yeni geliyor. Dünyayla karşılaştığımızda ne durumda Türkiye?

Türkiye’de melek yatırımcı sayısı henüz 150-200 kişi ve yatırım seviyesi ise 10 milyon dolar civarında bulunuyor. Amerika’ya baktığımızda 300 binin üzerinde sadece e-girişimlere yatırım yapan internet melek yatırımcısı olduğunu görürüz. Bu yatırımcılar, 2012 itibarıyla 26 milyar dolar yatırım gerçekleştirdiler. Amerika’da her gün 180 tane girişimcinin melek yatırımcılardan para aldığı tahmin ediliyor.

Avrupa’da bu rakamlar biraz daha farklı. Amerika’daki kadar yatırımcısı yok. Avrupa’da, 75 bin melek yatırımcı var. Bu yatırımcılar 2012 itibarıyla 5 milyar dolar yatırım yaptılar. Sayısal ola-

rak, Türkiye’de melek yatırımcı az olsa da, melek yatırımcılığın kamuoyunda konuşuluyor olması, kamunun destek vermesi, yabancı melek yatırım ağlarının Türkiye’deki iş fikirlerine ilgi duyuyor olmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Melek yatırımcı olmak için aranan şartlar nelerdir?

Melek yatırımcı olmak için birkaç özelliği taşıyor olmanız lazım. Bunlar; sermaye, know-how ve network. Sermayeniz ile girişimciye finansal olarak destek olurken, bilgi ve deneyimleriniz ile girişimciye yol gösterici yani mentor olacaksınız. Network ile de girişimcinin ticari hedeflerine kısa sürede ulaşmasını sağlayacak bağlantıları

kurmasında yardımcı olacaksınız. Bunun yanı sıra, melek yatırımcıda olması gereken özellik nedir diye soracak olursak, entelektüel birikim, yeni fikirlere açık olma, riski göğüsleyebilme olarak sıralayabiliriz.

Melek yatırımcıların girişim seçerken dikkat etmesi gereken noktalar nelerdir?

Girişimlerin temelinde insan faktörü vardır. Melek yatırımcıların ilk önce girişimcinin kendi girişimine ya da iş fikrine ne kadar inandığı ve sahip çıktığına bakması gerekir. Bunun yanında girişimcilik bir ekip işidir. Ekibin ne kadar sağlam, donanımlı ve konuya hakim olduğu da çok önemlidir. Daha sonra iş fikrinin orijinalliğine, pazarın

REMZİ DURMUŞ

mevcut durumuna, hedef kitlenin beklentilerini ne derece karşılayacağına bakması gerekir.

Hali hazırda melek yatırımcılığa adım atma-ya hazırlananlar var mı?

Tabii, TOBB'un bu yönde çalışmalar yürüttüğünü biliyoruz. Aynı zamanda Girişimci İş Adamları Vakfı çatısı altında, bir melek yatırım ağı kurma çalışmamız var. İnşallah, bu çalışmamız tamamlandığında girişimcilerimiz girişimlerine daha fazla destek bulacaklar. Bu noktada; yatırımcılarımız, kendine inanan ve projesiyle fark yaratabileceğini düşünen çalışmalara yatırım noktasında çok heyecanlı ve isteklidir. Girişimcilerimiz, gelişmeleri, www.giv.org.tr'den de takip edebilirler.

Melek yatırımcılara sağlanan destekler nelerdir? Bu desteklerden faydalanmak için neler yapılması gerekiyor?

Melek yatırımcılara en büyük desteği Hazine Müsteşarlığı sağlıyor. 2013 yılında çıkan bir yasayla Hazine'den melek yatırımcı lisansı alan yatırımcılar, yaptıkları yatırımın yüzde 75'ini vergiden düşüyorlar. Eğer yatırım yaptığı girişim son beş yıl içinde TUBITAK, Sanayi Bakanlığı veya KOSGEB'ten destek almışsa, o zaman yaptığı yatırımın yüzde 100'ü vergiden düşüyor.

Melek yatırımcılar Türkiye'de ağırlıklı olarak hangi sektörlerle ilgileniyor? Önümüzdeki dönemde öne çıkacak sektörler nelerdir?

Geri dönüşüm yönünden daha hızlı olduğu ve çok büyük maliyetler gerektirmediği için, daha çok; oyunlar, mobil uygulamalar, internet ve e-ticaret ön planda. Önümüzdeki süreçte bu alanlarla beraber, akıllı yaşam konseptleri, tarım ve sağlık sektörünün de ön planda olacağını düşünüyorum.

Girişimcilerin melek yatırımcıların ilgisini çekmesi için neler yapması gerekiyor?

Bazen proje finansmanı sıkıntı olabiliyor, özellikle yatırımcıyı ikna noktasında ama girişimciler ilk başta kendi projelerine inanmaları gerekir. Ve hiçbir zaman yılmamaları gerekir. Bir melek yatırımcı destek olmuyorsa başka melek yatırımcılarla diyaloga geçmeleri gerekir. Sonuçta melek yatırımcılar farklı sektörlerden olabildiği gibi hepsinin algısı aynı olmayabiliyor. O nedenle girişimcilerin umutsuzluğa kapılmamaları gerekir. Sonuçta, Apple, Twitter ve Facebook gibi dünya devleri de bu yollardan geçtiler.

Önümüzdeki dönemde melek yatırımcı sayısının kaçta çıkması bekleniyor?

Hazine'nin bu yönde yaptığı bir araştırma var.

Bu araştırmaya göre; beş yıl sonra Türkiye'de 600 melek yatırımcı olacağı, bu melek yatırımcıların toplamda 400 milyon TL yatırım yapacağı, 2 bin başarılı şirket ortaya çıkacağı ve bunun sonucunda 50 bin istihdam yaratılacağı öngörülmüyor. Şimdiye bakacak olursak, şu an Hazine'ye başvuran 255 yatırımcı var. Bunların 154'ü Hazine'den lisans aldı. 101 tanesinin başvuru süreci devam ediyor. 4 tanesi de reddedildi. Buradaki rakamlarda şuna dikkat etmek lazım. Bu başvuranların hepsi de aktif yatırımcı değil. Sayısal verilerden bahsetmişken şunu da vurgulamak gerekir. İş dünyasında bir anlam kargaşası var. Melek yatırımcılık tam olarak anlaşılmalı değil. Melek yatırımcılığın doğru bir şekilde anlaşılması ile birlikte daha fazla yatırımcının bu sistemin içerisine gireceğini ve yatırımlar yapacağını düşünüyorum.

Türkiye'de girişimciliğin gelişmesi için neler yapılması gerekli sizce?

Farklı bir düşünce tasarımı ihtiyacımız var. Mevcut sistemle Türkiye ekonomisi ancak bu kadar ilerleyebiliyor. Başta eğitim sisteminden başlamamız gerekiyor. Tüketen değil, üreten nesiller yetiştirmesi için. Parantez içinde söylemek gerekirse, üretmediğiniz şey, cari açığımızdır. O nedenle daha ilkokuldan, çocuklar proje odaklı ve özgüveni yüksek bir şekilde yetiştirilmelidir. Meslek liselerinden mezun olan çocuklara kendi işini kurmak için imkan verilmeli, başına da iş dünyasından bir mentör atanmalıdır.

Girişimciliği tabana yaymak için atılması gereken adımlar nelerdir sizce?

Yerel yönetimler halka en yakın kamu kuruluşlarıdır. O nedenle, yerel yönetimlerde girişimcilik ile ilgili birimler oluşturulmalı, girişimci olmak isteyenlere, ücretsiz bir şekilde gerek danışmanlık gerekse eğitimler verilmelidir. Liselerde girişimcilik ile ilgili kulüpler kurulmalı yine liselerde girişimcilik ile ilgili ödüllü yarışmalar ve zirveler yapılmalıdır. Türkiye'de ekonominin dışında olan 12 milyon ev hanımı var. Bunlarda ekonomiye üretime kazandırılmalıdır. Sivil toplum kuruluşları da bu süreçte katkı sağlamalıdır. Kalkınmak ve büyümek istiyorsak, çalışmaktan ve üretmekten başka çaremiz yok.

Türkiye'de hali hazırda kaç melek yatırım ağı var? Bunlardan bahsedebilir misiniz?

Türkiye'de aktif olarak dokuz tane melek yatırım ağı var. Bunlar; Galata Melek Yatırım Ağı, Keiretsu Forum, Endeavor, Melek Yatırımcılar Derneği, Labx, Girişim Fabrikası, e-tohum,

Hazine Müsteşarlığı'nın lisans için bazı koşulları var

Hazine Müsteşarlığı'nın lisanslı melek yatırımcısı olmak için bazı şartlar gerekiyor. Hazine birkaç kategoride lisanslama yapıyor. Toplam mal varlığı 1 milyon TL'nin üstünde olana ya da geliri son iki yıl boyunca, yani her bir yıl toplam kazancı 200 bin TL'den aşağıda olmayanlara lisans veriliyor. Ayrıca banka ve finans kuruluşlarında fon veya portföy yöneticisi olarak ya da banka ve finansal kuruluşların küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin finansmanı, proje finansmanı veya kurumsal finansman birimlerinde veya girişim sermayesi yatırım ortaklıkları dahil girişim sermayesi şirketlerinde müdür veya dengi bir pozisyonda ya da daha üst bir pozisyonda en az iki yıl iş tecrübesine sahip olan, lisans alınmadan önce son beş yıl içinde en az iki yıl, yıllık cirosu en az 25 milyon TL olan bir şirkette genel müdür yardımcısı veya dengi bir pozisyonda ya da daha üst bir pozisyonda çalışan kişilere lisans veriliyor. BKY ağlarının birine lisans alınmadan önce en az bir yıl süreyle üyeliği bulunan ya da kuluçka veya teknoloji merkezlerinde en az iki yıl tecrübesi olan kişiler de lisans alabiliyor.

Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı, TEB Girişim Evi. Bunlar ağırlıklı olarak e-ticaret, mobil uygulama ve teknoloji üzerine yatırım yapmaktalar.

Melek yatırımcı ağlarının sağladığı avantajlar nelerdir?

Melek yatırım ağları, yatırımcıları bir araya getirir, network imanı sağlar, girişimciler ile bir araya geleceği ve projelerini dinleyeceği bir platform sağlar, diğer yatırımcılar ile istişare etme imkanı sağlar, bir projeye tekil ya da diğer yatırımcılar ile ortak, yatırım yapma imkanı sağlar.